

Handelingen – hoofdstuk 14 en 15

*Vertaling Bible Commentary van Andrew Wommack
Wiebrig Calderhead, 2008*

(Om in Word naar een eindnoot te springen: plaats de cursor bij de eindnootverwijzing, kies Beeld (menubalk) – voetnoten. Om terug te gaan naar de tekst: zet de cursor in de eindnoot, klik rechts, kies "Ga naar eindnoot")

Handelingen 14

1 En het geschiedde evenzo te Ikonium, dat zij in de synagoge der Joden gingen en zo spraken, dat er een grote menigte, zowel van Joden als van Grieken, tot het geloof kwam.

2 Maar de Joden, die hun geen gehoor gaven, prikkelden en verbitterden de zielen der heidenen tegen de broeders.

3 Zij verkeerden daar dan geruime tijd, vrijmoedig sprekende in vertrouwen op de Here, die getuigenis gaf aan het woord zijner genade en tekenen en wonderen door hun handen deed geschieden.

Opmerking 1 bij Handelingen 14:3: Het woord "dan" betekent dat de reden dat zij geruime tijd in Ikonium verbleven, was omdat zij vervolgd werden, zoals in vers twee wordt verteld. In plaats van de vervolging te ontvluchten, waren Paulus en Barnabas des te meer vastbesloten om bij de gelovigen te blijven en Gods Woord te verkondigen.

4 Maar er ontstond verdeeldheid onder het volk in de stad: sommigen waren voor de Joden, anderen voor de apostelen.

Opmerking 2 bij Handelingen 14:4: De prediking van het ware evangelie zal altijd óf een opwekking óf een opschudding teweegbrengen. Overal waar Jezus en de apostelen gingen waren ze ófwel geliefd, ófwel werden ze gehaat. Ze werden nooit genegeerd. Als iemand negatief reageert is dat eigenlijk een positief signaal dat de boodschap is overgekomen.

Als het evangelie onder de zalving van de Heilige Geest wordt verkondigd, zal dat iemand altijd tot een keuze brengen. Afhankelijk van de keuze zal er óf aanvaarding óf verwerping zijn, maar nooit onverschilligheid. Een slechte reactie is beter dan helemaal geen reactie. Het betekent dat het Woord doel heeft getroffen (zie opmerking 6 bij Handelingen 5:28)¹.

Opmerking 3 bij Handelingen 14:4: Zowel Paulus als Barnabas worden hier apostelen genoemd (zie opmerking 2 bij Lucas 6:13)².

5 En toen er een oploop kwam, zowel van heidenen als van Joden met hun oversten, om hen te mishandelen en te stenigen,

6 namen zij, de toestand overzien hebbende, de wijk naar de steden van Lykaonië, Lystra en Derbe en omgeving,

Opmerking 4 bij Handelingen 14:6: Lystra was een kleine stad in Lykaonië (zie opmerking 6 bij dit vers), een Romeinse kolonie van Klein-Azië. Toen Paulus Lystra voor de eerste keer bezocht, genas de Heer een man die van zijn geboorte af verlamd was (Hand. 14:8-10). De bewoners van de stad zouden aan Paulus en Barnabas geofferd hebben, als zij hen er niet van weerhouden hadden (Hand. 14:11-18). Dezelfde mensen, die eerst de apostelen wilden aanbidden, stenigden hen later en lieten hen voor dood achter (Hand. 14:19-20).

Op zijn tweede zendingsreis ontmoette Paulus Timoteüs, in Lystra of in Derbe (Hand. 16:1-2)³. Op alle drie zijn zendingsreizen trok Paulus door dit gebied. Lystra lag ongeveer 32 km ten zuidwesten van Ikonium (zie opmerking 3 bij Handelingen 13:51)⁴ en 40 km ten noordwesten van Derbe (zie opmerking 5 bij dit vers).

Opmerking 5 bij Handelingen 14:6: Derbe was een stad in het zuidoostelijk deel van de Romeinse provincie Lykaonië (zie opmerking 6 bij dit vers) in Klein-Azië. Onlangs is er discussie ontstaan over de precieze locatie van Derbe toen een inscriptie werd gevonden ongeveer 48 km ten oosten van de plaats waarvan werd aangenomen dat daar Derbe lag. Daarom was de afstand tussen Derbe en Lystra ofwel 32 ofwel 80 km.

Op alle drie zijn zendingsreizen deed Paulus Derbe aan. De brief aan de Galaten werd geschreven aan de gelovigen in Ikonium, Lystra en Derbe. Paulus ontmoette Timoteüs voor het eerst in Derbe of Lystra (Hand. 16:1-2). Gajus, die een metgezel van Paulus werd, kwam uit Derbe (Hand. 20:4)⁵.

Opmerking 6 bij Handelingen 14:6: Lykaonië was een kleine Romeinse provincie in Klein-Azië en werd aan de noordkant begrensd door Galatië, aan de oostkant door Cappadocië (zie opmerking 15 bij Handelingen 2:9)⁶, aan de zuidkant door Cilicië (zie opmerking 5 bij Handelingen 6:9)⁷ en aan de westkant door Pisidië. De belangrijkste steden waren Ikonium (zie nogmaals opmerking 3 bij Handelingen 13:51), Lystra (zie opmerking 4 bij dit vers) en Derbe (zie opmerking 5 bij dit vers).

De bewoners van deze streek spraken een eigenaardig dialect dat een verbasterd Grieks vermengd met Syrisch was. Het Lykaonisch, wat in Handelingen 14:11 wordt genoemd, verwijst hiernaar.

7 en verkondigden daar een tijd lang het evangelie.

8 En er woonde te Lystra een man, die geen macht had over zijn voeten, verlamd van de schoot zijner moeder aan, die nooit had kunnen lopen.

9 Deze man luisterde naar Paulus, wanneer hij sprak, en Paulus keek hem scherp aan en zag, dat hij geloof had om genezing te vinden,

Opmerking 1 bij Handelingen 14:9: Paulus gebruikte het geloof van deze man om zijn genezing te bewerkstelligen. Het is een misvatting dat alleen degene die de genezing toedient geloof moet hebben. Degene die de genezing ontvangt moet tot op zekere hoogte ook geloof hebben (zie opmerking 5 bij Handelingen 3:16⁸, opmerking 2 bij Lucas 7:13⁹, opmerking 2 bij Marcus 6:5¹⁰ en opmerking 4 bij Joh. 5:8)¹¹.

10 en hij zei met luider stem: Ga recht op uw voeten staan! En hij sprong overeind en liep heen en weer.

Opmerking 2 bij Handelingen 14:10: Dat Paulus met een luide stem sprak toont aan dat hij er vast van overtuigd was dat het goed zou uitpakken. Hij was er niet bang voor om zijn geloof uit te spreken voordat hij ook maar enig fysiek bewijs zag.

Opmerking 3 bij Handelingen 14:10: Deze man werd niet overeind geholpen. In het vorige vers staat duidelijk dat deze man geloof had en dit demonstreerde hij toen hij overeind sprong. Net zoals in het geval van de man met de verschrompelde hand die door Jezus genezen werd (Marc. 3:5)¹² kwam de genezing nadat hij in geloof ging handelen.

11 En toen de scharen zagen, wat Paulus gedaan had, verhieven zij hun stem en zeiden in het Lykaonisch: De goden zijn, in mensengedaante, tot ons neergedaald;

12 en zij noemden Barnabas Zeus en Paulus Hermes, omdat hij het was, die het woord voerde.

13 En de priester van Zeus-voor-de-stad bracht stieren en kransen aan bij het poortgebouw en wilde met de scharen offeren.

14 Maar toen de apostelen Barnabas en Paulus dat hoorden, scheurden zij hun mantels en sprongen naar voren onder de schare,

Opmerking 1 bij Handelingen 14:14: Het scheuren van de kleding was een oud gebruik bij de Hebreeën. De eerste persoon die in de Schrift wordt genoemd die dit deed was Jakob (Gen. 37:34)¹³ en zijn zonen volgden zijn voorbeeld (Gen. 44:13)¹⁴. In deze gevallen was het scheuren van hun kleding een manier om hun verdriet en zorg tot uiting te brengen. Jozua en Kaleb scheurden hun kleren toen ze het kwalijke verslag van hun medespionnen hoorden en demonstreerden hiermee hun boosheid en heilige minachting voor de zienswijzen van de anderen (Num. 14:6)¹⁵.

Jozua (Joz. 7:6), David (2 Sam. 1:11), Achab (1 Kon. 21:27), Elisa (2 Kon. 2:12), Hizkia (2 Kon. 19:1), Ezra (Ezra 9:3), Mordekai (Ester 4:1), Job (Job 1:20),¹⁶ evenals de hogepriesters in de dagen van Jezus (Matt. 26:65; Marc. 14:63)¹⁷ scheurden hun kleren. De wet van Mozes gebod dat melaatsen hun kleding moesten scheuren (Lev. 13:45)¹⁸.

15 uitroepende: Mannen, wat doet gij daar? Ook wij zijn maar zwakke mensen zoals gij en verkondigen u, dat gij u van dit ijdel bedrijf moet bekeren tot de levende God, die de hemel, de aarde, de zee en al wat erin is gemaakt heeft.

16 Hij heeft ten tijde der geslachten, die achter ons liggen, alle volken op hun eigen wegen laten gaan,

17 en toch heeft Hij Zich niet onbetuigd gelaten door wel te doen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en aan uw harten overvloed van spijs en vrolijkheid te schenken.

Opmerking 2 bij Handelingen 14:17: Paulus verklaart hier duidelijk dat het God is die voor de mensen zorgt door de natuurprocessen. Het is verkeerd om de natuur te vergoddelijken in plaats van de Schepper van de natuur (Rom. 1:25)¹⁹.

18 En hoewel zij zo spraken, konden zij ternauwernood de scharen weerhouden hun te offeren.

19 Maar er kwamen Joden van Antiochië en Ikonium en zij praatten de scharen om en stenigden Paulus en sleepten hem de stad uit, menende, dat hij dood was.

Opmerking 1 bij Handelingen 14:19: Wat een verandering! Nog maar even tevoren dachten deze zelfde mensen dat Paulus en Barnabas goden waren en wilden ze aan hen offeren. Dezelfde ommekeer in houding gebeurde bij de mensen in Jeruzalem die de ene dag Jezus met gejuich welkom heetten (Matt. 21:8-9; Marc. 11:9-10; Luc. 19:37-38; Joh. 12:13)²⁰ en slechts een paar dagen later schreeuwden om Zijn kruisiging (Matt. 27:20-23; Marc. 15:11-14; Luc. 23:18-23; Joh. 19:12-15)²¹.

De Heer heeft de mens niet geschapen om onafhankelijk van Hem te leven. Alleen iemand die de Heer in het middelpunt van zijn leven heeft is werkelijk stabiel. "Ja, ieder mens staat daar, enkel een ademtocht." (Psalm 39:6).

Opmerking 2 bij Handelingen 14:19: Steniging was in de oudheid een middel om iemand de doodstraf toe te brengen. De Heer gaf aan Mozes de steniging als een manier om de doodstraf uit te voeren voor de meeste misdaden (Lev. 20:2; 24:14)²². Het slachtoffer moest buiten de stad gestenigd worden (Lev. 24:14; 1 Kon. 21:13; Luc. 4:29; Hand. 7:58)²³, waarbij de getuige of getuigen hun handen op zijn hoofd legden als symbool dat alleen het slachtoffer schuldig was.

Paulus deed mee aan de steniging van de eerste martelaar van de gemeente, Stefanus (Hand. 7:58). Ongetwijfeld werd hem nu levendig in herinnering gebracht, wat het moest zijn geweest voor Stefanus die nu zijn broeder in de Heer was. Volgens 2 Kor. 11:25²⁴ is dit de enige keer geweest dat Paulus gestenigd werd.

20 Doch toen de discipelen hem omringd hadden, stond hij op en ging de stad binnen. En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe.

Opmerking 3 bij Handelingen 14:20: Dit moet een zeer wonderbaarlijke genezing van de apostel Paulus zijn geweest. De Schrift zegt niet dat Paulus dood was, maar als hij dat niet was, dan was hij zo dichtbij de dood dat degenen die geprobeerd hadden hem te doden ervan overtuigd waren dat hij dood was. Toch stond Paulus zelf op en de volgende dag reisde hij naar Derbe, dat 30 tot 80 kilometer van Lystra verwijderd lag (zie opmerking 5 bij Handelingen 14:6). Om die afstand te lopen of te rijden zou al zwaar genoeg zijn geweest voor iemand in een goede conditie, maar het zou een wonder zijn geweest voor een man die de dag tevoren was gestenigd en voor dood was achtergelaten.

Dit laat er geen twijfel over bestaan dat Paulus ofwel uit de dood werd opgewekt, of dat hij een wonderbaarlijke genezing ontving. Toch is het mogelijk dat, toen

hij in Derbe aankwam, zijn lichaam nog de tekenen van de steniging vertoonde en dat hij nog steeds in een herstelproces zat. Dit is waarschijnlijk de lichamelijke toestand waar Paulus naar verwees toen hij aan de Galaten schreef (Gal. 4: 13-15)²⁵ en het kan sommige littekens verklaren die hij volgens zijn eigen zeggen in zijn lichaam droeg (Gal. 6: 17)²⁶.

21 En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en er verscheidene discipelen gemaakt hadden, keerden zij terug naar Lystra, Ikonium en Antiochië, 22 om de zielen der discipelen te versterken en hen te vermanen om te blijven bij het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten binnengaan.

23 En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten de Here op, in wie zij geloofd hadden.

24 En na een tocht door Pisidië kwamen zij in Pamfylië;

25 en zij spraken het woord te Perge en trokken naar Attalia;

Opmerking 1 bij Handelingen 14:25: Attalia betekent "tot Attalus behorend". Deze stad lag aan de kustlijn van Pamfilië (zie opmerking 2 bij Handelingen 13: 13)²⁷ en was vernoemd naar Attalus Philadelfus, van 159 tot 138 B.C. koning van Pergamos of Pergamum.

26 en vandaar voeren zij naar Antiochië, waar zij aan de genade Gods waren opgedragen voor het werk, dat zij volbracht hadden.

Opmerking 2 bij Handelingen 14:26: Tijdens deze reis hadden ze meer dan 1800 kilometer afgelegd (800 over zee en 1000 over land) en ze waren één tot drie jaar onderweg geweest. Van deze reis is er slechts één verslag dat iemand werd bekeerd, Sergius Paulus, een Romeinse landvoogd (Hand. 13: 12)²⁸, hoewel het duidelijk is dat velen tot geloof in de Here Jezus kwamen (Hand. 13: 43, 48-49; 14: 4, 21-23)²⁹.

Er worden vier gevallen genoemd waar Paulus en Barnabas in de Joodse synagogen baden (Hand. 13: 5, 13: 44; 14: 1³⁰ – zie opmerking 2 bij Handelingen 13: 14)³¹.

Er is één verslag van een wonderbaarlijke genezing (Hand. 14: 8-10) waarbij wordt vermeld dat er tekenen en wonderen werden gedaan (Hand. 14: 3)³². Er was één wonderbaarlijke gebeurtenis waarbij God een oordeel velde, wat de bekering van Sergius Paulus tot resultaat had (Hand. 13: 10-12)³³.

Paulus en Barnabas ondervonden vervolgingen in Antiochië in Pisida (Hand. 13: 45, 50), Ikonium (Hand. 14: 1) en in de steden Lystra en Derbe (Hand. 14: 19-20)³⁴. Ze stichtten gemeenten in de plaatsen waar ze hadden bediend en stelden daar ook oudsten aan (Hand. 14: 23)³⁵. Paulus berispte later de gemeenten van Galatië (Ikonium, Lystra en Derbe) omdat ze van de genade teruggevallen waren onder de wet (Gal. 3: 1-3; 5: 1-5)³⁶.

Vanuit historisch oogpunt is het belangrijkste wat op deze reis gebeurde zonder meer dat dit de eerste keer is dat het evangelie werd gepredikt aan de heidenen als geheel (zie opmerking 3 bij vers 27).

27 En daar aangekomen, riepen zij de gemeente bijeen en gaven verslag van al wat God met hen gedaan had, en dat Hij ook voor de heidenen een deur des geloofs had geopend.

Opmerking 3 bij Handelingen 14:27: Jezus had tijdens Zijn aardse bediening op wonderbaarlijke manier sommige heidenen genezen (de Romeinse hoofdman en diens dienaar – Matt. 8:5-13; Luc. 7:1-10,³⁷ en de Syrofenisische vrouw en haar dochter – Matt. 15:21-28; Marc. 7:24-30)³⁸, maar het was duidelijk dat Zijn aardse bediening voor het volk Israël was (Matt. 15:24)³⁹. Na Zijn opstanding en Hemelvaart deelden Zijn volgelingen echter het evangelie met iedereen, Joden én heidenen (zie opmerking 1 bij Joh. 12:23)⁴⁰.

Filippus had het evangelie gedeeld met de Ethiopische kamerling, die ofwel een heiden was, ofwel een proseliet (Hand. 8:26-39)⁴¹, en over de wonderbaarlijke ervaring van Petrus met Cornelius (Hand. 10:1-48)⁴² werd door de leiders van de gemeente gedebatteerd (Hand. 11:1-18)⁴³, die toegaven dat de Heer "ook de heidenen de bekering ten leven had geschonken" (Hand. 11:18). Hierdoor gingen sommige discipelen, die vanuit Jeruzalem verstrooid waren het evangelie aan individuele heidenen verkondigen (Hand. 11:20-21)⁴⁴ maar niemand had ooit eerder actief het evangelie aan de heidenen gebracht, zoals Paulus en Barnabas hier hadden gedaan.

Dit was een dramatische nieuwe ontwikkeling in de prediking van het evangelie en het veroorzaakte zo'n grote opschudding bij de Joodse gelovigen, dat er in Jeruzalem een speciale vergadering belegd werd door de oudsten van de gemeente (Hand. 15:6)⁴⁵. Paulus en Barnabas (Hand. 15:4, 12) en ook Petrus (Hand. 15:7-11)⁴⁶ getuigden hoe de Heer redding had verleend door geloof alleen, zonder dat ze tot het Judaïsme bekeerd werden, en de oudsten gaven hun zegen aan Paulus om apostel voor de heidenen te zijn (Rom. 11:13; Gal. 1:7-8)⁴⁷.

Miljoenen heidenen hebben door de eeuwen heen hun geloof in de Heer Jezus Christus beleden en de heidenen zijn eigenlijk degenen die door de Heer gekozen werden om het christendom te bewaren nadat de Joden als geheel het verworpen hadden. Dit alles was het resultaat van de eerste zendingsreis van Paulus.

28 En zij vertoefden daar geruime tijd met de discipelen.

Handelingen 15

1 En sommigen, uit Judea gekomen, leerden de broeders: Indien gij u niet besnijden laat naar het gebruik van Mozes, kunt gij niet behouden worden.

Opmerking 1 bij Handelingen 15:1: Hoewel dezelfde vraag eerder was opgekomen in de gemeente (Hand. 11:1-8)⁴⁸, is dit de eerste keer dat de discussie hierover inderdaad een splitsing veroorzaakte tussen de discipelen. Dit was het eerste leerstellige strijdpunt in de gemeente van Christus. Dezelfde

fundamentele principes van wet versus genade woedden tijdens het leven van Paulus en ze liggen nog steeds ten grondslag aan de splitsingen die we tegenwoordig in de gemeente zien.

Opmerking 2 bij Handelingen 15:1: Om het standpunt van de Joden ten aanzien van besnijdenis te begrijpen, is het nodig om de besnijdenis in het Oude Testament een beetje te begrijpen, en hoe de Joden dit verkeerd hadden beoordeeld.

In Genesis 17:9-14⁴⁹ was het verbond van de besnijdenis aan Abram gegeven. In vers 14 zei de Heer dat iedere man die het vlees van zijn voorhuid niet laat besnijden, uitgeroeid zou worden. Dit plaatste een grote nadruk op de daad van de besnijdenis, maar zoals Paulus in Romeinen 4:3-13⁵⁰ uitlegt, was Abraham al gerechtvaardigd door geloof voordat hij besneden werd. Tenminste 13 jaar voordat de Heer aan Abram opdroeg om zich te laten besnijden (Gen. 17:24-26)⁵¹, werd Abram gered door zijn geloof (Gen. 15:6).

De Joden waren gericht op de uiterlijke daad van gehoorzaamheid in plaats van op de innerlijke daad van geloof waardoor Abraham gehoorzaam was geworden. Dit was ook de bron van twist tussen Jezus en de religieuze leiders. Zij legden de nadruk op de uiterlijke daden die de Heer had bevolen om te doen en ze gingen volkomen voorbij aan de motieven van het hart (Matt. 23:27-28)⁵², terwijl Jezus zei dat als iemand zijn hart zou reinigen, het onvermijdelijk was dat zijn daden ook zouden veranderen (zie opmerking 21 bij Matt. 23:26)⁵³.

De waarheid van redding door geloof was in het Judaïsme verloren gegaan, en hoewel veel Joden in Jezus als hun Redder waren gaan geloven, probeerden ze geloof en het houden van de geboden te mengen alsof voor de redding deze beide nodig zouden zijn.

Paulus werd Gods voorvechter voor de leer van redding door genade. Zelfs Petrus en Barnabas worstelden met deze kwestie (Gal. 2:11-21)⁵⁴. Aan het einde van zijn leven schreef Petrus over Paulus en zei dat zijn onderwijs moeilijk te begrijpen was, maar dat alleen diegenen die onkundig en onstandvastig waren er weerstand tegen boden (2 Petr. 3:15-16)⁵⁵.

De vraag welke op deze gemeentevergadering werd besproken, of heidenen wel of niet besneden moesten worden, was feitelijk een zaak of geloof wel of niet de basis voor redding was. Of dat het geloof plus het houden van de geboden was. Door het getuigenis van Petrus overtuigde de Heer de oudsten dat besnijdenis (of het houden van ieder ander gebod) niet nodig was voor redding als er geloof in Jezus was (Rom. 3:28)⁵⁶. Dit is de fundamentele waarheid van het Nieuwe Testament en het is de belangrijkste leerstelling van de Nieuwtestamentische brieven aan de Romeinen, de Galaten, de Efeziërs en de Hebreeënen.

2 En toen er van de zijde van Paulus en Barnabas geen gering verzet en tegenspraak tegen hen ontstond, droegen zij Paulus en Barnabas en nog enigen van hen op zich tot de apostelen en oudsten te Jeruzalem te begeven naar aanleiding van dit geschil.

Opmerking 3 bij Handelingen 15:2: In deze tijd vormde de gemeente nog steeds één geheel, met een centraal bestuur in Jeruzalem waaraan alle gelovigen zich onderwierpen. Daarom gingen Paulus en Barnabas naar Jeruzalem om hun standpunt van redding door genade door geloof voor te leggen en ze vertrouwden erop dat de Heer deze zaak zou oplossen. Het werd voorlopig opgelost (Hand. 15:19-21), maar Paulus moest zijn hele bediening lang blijven vechten voor deze leerstelling van genade.

3 Zij reisden dan, nadat hun door de gemeenten uitgeleide gedaan was, door Fenicië en Samaria, en bereidden met hun verhaal van de bekering der heidenen al de broeders grote blijdschap.

Opmerking 4 bij Handelingen 15:3: "door de gemeenten uitgeleide gedaan" betekent dat alle onkosten werden betaald door de gemeente van Antiochië (1 Kor. 16:6)⁵⁷.

4 En te Jeruzalem aangekomen, werden zij door de gemeente, de apostelen en de oudsten ontvangen en vermeldden al wat God met hen gedaan had.

5 Maar er stonden uit de partij der Farizeeën enigen op, die gelovig geworden waren, en zeiden, dat men hen moest besnijden en gebieden de wet van Mozes te houden.

Opmerking 5 bij Handelingen 15:5: Uit dit vers blijkt duidelijk dat de Farizeeën ware Christenen waren, en toch hielden ze vast aan sommige van hun vroegere geloofsovertuigingen, wat deze onenigheid veroorzaakte (zie opmerking 2 bij dit vers).

Als iemand wedergeboren wordt, is zijn geest het gedeelte dat is veranderd (2 Kor. 5:17)⁵⁸, niet zijn verstand. We moeten ons denken vernieuwen door het Woord van God (Rom. 12:2)⁵⁹. Als we dat nalaten, dan zal dit verhinderen dat het nieuwe leven dat we in Jezus hebben ontvangen, in onze gedachten en daden tot uiting kan komen.

6 En de apostelen en de oudsten vergaderden om deze aangelegenheid te overwegen.

7 En toen daarover veel verschil van mening rees, stond Petrus op en zei tot hen: Mannen broeders, gij weet, dat God van de aanvang af mij onder u heeft verkoren, opdat door mijn mond de heidenen het woord van het evangelie zouden horen en geloven.

8 En God, die de harten kent, heeft getuigd door hun de heilige Geest te geven evenals ook aan ons,

Opmerking 1 bij Handelingen 15:8: De doop met de Heilige Geest wordt weer gebruikt als bewijs van redding. Dit is omdat alleen diegenen die al wedergeboren zijn de Heilige Geest kunnen ontvangen (zie opmerking 27 bij Joh. 14:17)⁶⁰.

9 zonder enig onderscheid te maken tussen ons en hen, door het geloof hun hart reinigende.

10 Nu dan, wat stelt gij God op de proef door een juk op de hals der discipelen te leggen, dat noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen?

11 Maar door de genade van de Here Jezus geloven wij behouden te worden op dezelfde wijze als zij.

12 En de gehele vergadering werd stil en zij hoorden Barnabas en Paulus verhalen wat al tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had.

13 En nadat dezen uitgesproken waren, nam Jakobus het woord en zeide: Mannen broeders, hoort naar mij!

14 Simeon heeft uiteengezet, hoe God van meet aan erop bedacht geweest is een volk voor zijn naam uit de heidenen te vergaderen.

15 En hiermede stemmen overeen de woorden der profeten, gelijk geschreven staat:

16 Daarna zal Ik wederkeren en de vervallen hut van David weder opbouwen, en wat daarvan is ingestort, zal Ik weder opbouwen, en Ik zal haar weder oprichten,

17 opdat het overige deel der mensen de Here zoeken, en alle heidenen, over welke mijn naam is uitgeroepen, spreekt de Here, die deze dingen doet,

18 welke van eeuwigheid bekend zijn.

19 Daarom ben ik van oordeel, dat men hen, die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet verder moet lastig vallen,

20 maar hun aanschrijven, dat zij zich hebben te onthouden van wat door de afgoden bezoedeld is, van hoererij, van het verstikte en van bloed.

21 Immers Mozes heeft van oudsher in iedere stad, die hem prediken, daar hij elke sabbat in de synagogen wordt voorgelezen.

Opmerking 2 bij Handelingen 15:21: Het lijkt erop dat in de vergadering te Jeruzalem de ene vereiste van besnijdenis, die de wettische Joden hadden geprobeerd aan de heidenen voor te schrijven, werd vervangen door vier andere vereisten. Maar hun bedoeling hiermee, zoals hier duidelijk wordt gemaakt, en de grote vreugde waarmee deze uitspraak werd ontvangen door de Christenen uit de heidenen (vers 31), tonen aan dat deze vier voorschriften geen vereisten waren die noodzakelijk waren voor redding, maar eigenlijk morele gedragsregels waarvan de apostelen en oudsten geloofden dat de heidenen deze in acht moesten nemen.

Dit vers verbindt deze voorschriften aan het feit dat zelfs buiten het volk van Israël om de wet van Mozes welbekend was. Daarom lag een deel van de nadruk op deze morele handelingen. Van iedere volgeling van de Joodse Messias werd verwacht dat ze dezelfde morele reinheid zouden weerspiegelen. Deze voorschriften gingen over morele kwesties uit die tijd, waarmee de heidenen zich hadden verontreinigd.

In die tijd woekerde de afgoderij, zoals Paulus meemaakte in Lystra (Hand. 14:11-18), Athene (Hand. 17:16-31) en Efeze (Hand. 19:23-28)⁶¹. Dit bevel betrof niet alleen het niet deelnemen aan afgoderij, maar betrof met name het eten van vlees dat aan de afgoden was geofferd (Hand. 15:29). Later schreef Paulus over deze zelfde kwestie aan de Korintiërs en maakte hij bekend wat de beweegredenen waren achter dit bevel (1 Kor. 8:1-13; 10:18-33)⁶².

Hoererij was in die dagen zo gewoon bij de heidenen dat hun geweten op dat gebied dichtgeschroeid was (1 Tim. 4:2)⁶³. De apostelen en oudsten moesten hen vermanen dat ontucht verkeerd was (1 Kor. 6:18)⁶⁴. In feite hadden de heidense religies in die dagen seks in hun religieuze diensten opgenomen. Ze hadden priesters en priesteressen met wie de mensen, elke keer als ze naar een heidense tempel gingen, seksuele relaties hadden. De gedachte van één vrouw was onbekend. Paulus schreef ook aan de Korintiërs om deze kwestie uit te leggen (1 Kor. 7)⁶⁵.

Dieren die gewurgd werden, behielden het bloed in hun vlees. De heidenen vonden dat dit de smaak van het vlees verhoogde, maar het was uitdrukkelijk verboden door God (Lev. 7:26-27; 17:10-14; Deut. 12:16, 23; 15:23)⁶⁶. Daarom vonden de apostelen en oudsten dat de heidenen ervan op de hoogte gebracht moesten worden dat het leven in het bloed was (Lev. 17:11)⁶⁷.

22 Toen besloten de apostelen en de oudsten met de gehele gemeente mannen uit hun midden te kiezen en met Paulus en Barnabas naar Antiochië te zenden: Judas, genaamd Barsabbas, en Silas, mannen van aanzien onder de broeders.

Opmerking 3 bij Handelingen 15:22: In de Schrift is dit de enige vermelding van Barsabbas. We weten dat hij een profeet was (vers 32) en een leider van de gemeente van Jeruzalem (vers 22). Voor een korte tijd diende hij in Antiochië voordat hij naar Jeruzalem terugkeerde (verzen 32-33).

Opmerking 4 bij Handelingen 15:22: In de Schrift is dit de eerste keer dat Silas wordt genoemd. Uit dit vers kunnen we opmaken dat Silas al een leider in de gemeente van Jeruzalem was geworden. Hij werd, samen met Judas Barsabbas, gekozen om de beslissing van de vergadering te Jeruzalem over de voorwaarden voor bekering bij de heidenen naar de gelovigen in Antiochië te brengen, wat hij ook deed (vers 27). Nadat hij zijn missie had volbracht, bleef hij nog een poos in Antiochië (verzen 33-34) en diende de heiligen als een profeet (vers 32).

Nadat Paulus en Barnabas zich van elkaar afscheidden (vers 39), koos Paulus Silas om hem op zijn tweede zendingsreis te vergezellen (vers 40). Silas was bij Paulus toen hij terugreisde naar de steden waar hij tijdens zijn eerste zendingsreis had gediend, en hij was zeker een vriend van Timoteüs die in die tijd Paulus vergezelde (Hand. 16:1-3; 17:14-15)⁶⁸. Paulus en Silas werden in Filippi in de gevangenis gegooid (Hand. 16:19-34)⁶⁹, maar Silas bleef met Timoteüs in Berea toen Paulus wegens vervolging die stad moest ontvluchten (Hand. 17:14).

Toen Paulus in Athene was, gaf hij opdracht om Silas en Timoteüs te laten komen (Hand. 17:15), maar uit Handelingen 18:5 krijg je de indruk dat ze zich in Korinte pas weer bij Paulus voegden. In het boek Handelingen wordt Silas verder niet meer genoemd, hoewel Paulus in zijn brief aan de Korintiërs wel schreef dat Silas en Timoteüs samen met hem dienden in die stad (2 Kor. 1:19)⁷⁰. De eerste en tweede brief aan de Tessalonicenzen was van Paulus, Silas en Timoteüs (1 Tess. 1:1; 2 Tess. 1:1)⁷¹. In die brieven wordt Silas Silvanus genoemd.

De meesten geloven dat Silas de Silvanus is die de eerste brief van Petrus naar de lezers bracht (1 Petr. 5:12)⁷² en brengen Silas daarmee in verband met de apostel Petrus. Net als Paulus was Silas een Romeins burger (Hand. 16:37)⁷³, wat bij zijn reizen heel goed van pas kwam.

23 En men schreef door hun bemiddeling: De apostelen en oudsten groeten als broeders de broeders uit de heidenen in Antiochië, Syrië en Cilicië.

Opmerking 1 bij Handelingen 15:23: Syrië is gebruikt als aanduiding voor het gehele gebied Palestina, evenals het Babylonische of Assyrische keizerrijk, waarbij Syrië gewoon een afkorting is van Assyrië. Dit vers gaat over de heidenen die in Antiochië woonden (zie opmerking 3 bij Handelingen 11:19)⁷⁴ en het gebied waar Paulus en Barnabas net waren geweest tijdens hun eerste zendingsreis (nl. Ikonium, Lystra, Derbe, enz.). Dus dit plaatst het Syrië en Cilicië, die hier genoemd worden, als de gebieden van Antiochië tot en met Galatië.

24 Aangezien wij gehoord hebben, dat enigen uit ons midden u met hun woorden hebben verontrust, uw zielen in verwarring brengende, hoewel wij hun niets geboden hadden,

25 hebben wij eenstemmig besloten mannen te kiezen om die tot u te zenden met onze geliefden, Barnabas en Paulus,

Opmerking 2 bij Handelingen 15:25: In deze tekstplaatsen wordt niet vermeld dat zij dit rechtstreeks van God hoorden. Het lijkt er eerder op dat ze een beslissing maakten afgaande op wat hen goed dacht, nadat ze de zaak hadden besproken. Lucas schreef zijn evangelie vanuit ditzelfde beginsel (Luc. 1:3)⁷⁵. Voor iemand die God zoekt met zijn hele hart is het doen wat goed voelt een verdedigbare methode om God te volgen (Psalm 37:4)⁷⁶.

26 mensen, die hun leven hebben overgehad voor de naam van onze Here Jezus Christus.

27 Wij hebben dan Judas en Silas gezonden, die zelf ook mondeling hetzelfde te uwer kennis zullen brengen.

28 Want het heeft de heilige Geest en ons goed gedacht, u verder geen last op te leggen dan dit noodzakelijke:

29 onthouding van hetgeen de afgoden geofferd is, van bloed, van het verstikte en van hoererij; indien gij u hier voor wacht, zult gij wèl doen. Vaart wel!

30 Toen men afscheid van hen genomen had, kwamen zij te Antiochië aan, riepen de vergadering bijeen en legden de brief over.

31 En toen zij die gelezen hadden, verblijdden zij zich over de bemoediging.

32 Judas en Silas, die zelf ook profeten waren, bemoedigden en versterkten de broeders met vele woorden.

33 En toen zij daar een tijd lang geweest waren, werden zij door de broeders met de vredegroet gezonden tot degenen, die hen hadden afgevaardigd.

34 [Maar Silas besloot op hen te wachten.]

Opmerking 1 bij Handelingen 15:34: Dit is vergelijkbaar met de manier waarop de apostelen werden geleid om de zaak van besnijdenis bij de heidenen op te

lossen (zie opmerking 2 bij Hand. 15:25). Deze tekst zegt niet dat de Heer dit opdroeg.

Silas bleef in Antiochië. Hij was er tevreden mee om daar een poos te blijven. Maar omdat Silas ervoor koos te blijven, werd hij de metgezel van Paulus op de volgende zendingsreis. Veel gelovigen zijn Gods leiding misgelopen, omdat ze niet in die mate met God wandelen dat de wensen van hun hart van God komen (Psalm 37:4 – eindnoot 76).

35 En Paulus en Barnabas bleven te Antiochië en leerden en verkondigden met vele anderen het woord des Heren.

36 Maar na enige dagen zei Paulus tot Barnabas: Laten wij toch terugkeren tot onze broeders in iedere stad, waar wij het woord des Heren verkondigd hebben, om te zien, hoe het hun gaat.

Opmerking 1 bij Handelingen 15:36: Paulus zou teruggaan naar de steden waar hij op zijn eerste zendingsreis gemeenten had gesticht (Hand. 14:21-23)⁷⁷. Dit toont aan dat hij een voortdurende relatie had met deze gemeenten. Hij liet het niet bij alleen maar evangeliseren en dan vertrekken om ze aan hun lot over te laten.

37 En Barnabas wilde ook Johannes, genaamd Marcus, meenemen;

38 maar Paulus bleef van oordeel, dat men niet iemand bij zich moest hebben, die hen na Pamfylië had verlaten en zich niet met hen tot het werk had begeben.

Opmerking 2 bij Handelingen 15:38: Net zoals in Handelingen 15:25 (zie opmerking 2 bij dat vers) en Handelingen 15:34 (zie opmerking 1 bij dat vers) wordt hier niet vermeld dat het onder rechtstreekse leiding van God gebeurde. Het leek Paulus gewoon niet goed toe om Marcus met hen mee te nemen en Paulus ging dus niet iets doen waar hij geen goed gevoel over had.

In Spreuken 11:3 staat: "De rechtschapenheid der oprechten leidt hen, ...". Paulus had voor zichzelf en diegenen die met hem dienden bepaalde gedragsnormen gesteld en Marcus had niet voldaan aan die normen. Paulus had die normen ingesteld vanwege zijn overtuigingen van de Heer, dus hij vond het juist om zich erdoor te laten leiden.

We zouden altijd naar speciale aanwijzingen van de Heer moeten luisteren, maar als er niet een specifiek woord is dat het tegendeel beweert, dan is het goed om ons te laten leiden door de integriteit die de Heer al in ons heeft bewerkt.

Opmerking 3 bij Handelingen 15:38: Deze tekst verbindt de weigering van Paulus om Marcus met zich mee te nemen rechtstreeks aan het feit dat Marcus hen op hun eerste zendingsreis voortijdig verliet. Dat werpt heel wat vragen op over de motieven van Marcus om te vertrekken, maar het is voldoende te zeggen dat Paulus dacht dat de redenen van Marcus ontoereikend waren. Het onthult de houding die Paulus had ten opzichte van mensen in een leidinggevende positie, en we zouden er goed aan doen deze houding over te nemen. Paulus wilde zijn tijd niet besteden aan de bediening van zijn eigen team. Hij had sterke, volwassen hulp nodig. Zowel ter wille van hun eigen belang

als het belang van de zending zouden de zwakken en gewonden niet in de frontlinies geplaatst moeten worden.

Wat de problemen van Marcus ook geweest mogen zijn, ze werden opgelost, zodat hij uiteindelijk een machtig man van God werd (zie opmerking bij vers 39). Er is geen reden om aan te nemen dat Paulus hiertegen was. Eigenlijk kon de manier waarop Paulus hem behandelde een inspiratie zijn geweest voor Marcus om op te groeien.

39 En er ontstond een verbittering, zodat zij uiteengingen en Barnabas met Marcus naar Cyprus voer.

Opmerking 4 bij Handelingen 15:39: Er bestaat geen twijfel over dat er een hevig meningsverschil was tussen Barnabas en Paulus. Toch zegt de Schrift niet dat er strijd en haat in het spel waren. Integendeel, in Jakobus 3:16 staat: "Want waar naijver en zelfzucht heerst, daar is wanorde en allerlei kwade praktijk." Als deze apostelen wegens strijd uit elkaar waren gegaan, zou satan hen en hun werk hebben kunnen vernietigen.

Er is geen reden om te geloven dat dit iets meer was dan een verschil van mening of een verschil over hoe de Heer hen beiden leidde. Ze losten dit vreedzaam op door ieder hun eigen weg te gaan. We hoeven het niet altijd met onze broeders eens te zijn om in eenheid te kunnen wandelen.

Soms zal de Heer de harten of inzichten van vrienden veranderen met het doel om ze in verschillende richtingen te laten gaan. Hoezeer we het ook zouden willen, we kunnen niet voor onszelf drie tenten opslaan en omgang en gemeenschap hebben met degenen die we graag mogen (Matt. 17:4; Marc. 9:5; Luc. 9:33)⁷⁸. De Heer wil ons in de frontlinie hebben om de strijd te strijden. In dit geval werkte de scheiding uit ten goede, omdat de zendingsploeg eigenlijk werd verdubbeld.

Opmerking 5 bij Handelingen 15:39: Dit is de laatste keer dat Barnabas in de Schrift wordt genoemd. Dit bewijst echter niet dat hij degene was die het verkeerd had in dit meningsverschil. Veel heldendaden van de apostelen zijn nooit in het boek Handelingen opgenomen, en toch gelooft niemand dat dit was omdat ze een dwaling begingen.

Of het nu goed of verkeerd was geweest, het vertrouwen in en het geduld van Barnabas met Johannes Marcus leverde resultaat op. Uiteindelijk bewees Marcus zijn trouw, ongetwijfeld met de hulp van Barnabas, zodat jaren later zelfs de apostel Paulus vroeg om Marcus mee te brengen, waarbij hij zei: "want hij is mij van veel nut voor de dienst" (2 Tim. 4:11). Dit is ook de Marcus die door de Heer werd geïnspireerd om het evangelie van Marcus te schrijven, wat het leven van ontelbaar veel mensen heeft veranderd.

40 Maar Paulus koos zich Silas en vertrok, door de broeders aan de genade des Heren opgedragen;

41 en hij ging door Syrië en Cilicië en versterkte de gemeenten.

Eindnoten Handelingen 14 en 15:

(Om in Word terug te gaan: zet de cursor in de eindnoot, klik rechts, kies "Ga naar eindnoot")

¹ *Hand. 5:28 Wij hebben u nadrukkelijk verboden in deze naam te leren; en zie, gij hebt Jeruzalem vervuld met uw leer en gij wilt het bloed van deze mens op ons doen neerkomen.*

Opmerking 6 bij Handelingen 5:28: Zonder het te weten gaven deze overpriesters de apostelen eigenlijk een enorm compliment. Het was een grote prestatie om Jeruzalem met het evangelie van de Heer Jezus Christus te vervullen. Ze hadden het echter verkeerd in hun verklaring dat het motief van de apostelen was om hen vanwege het bloed van Jezus in de ogen van de mensen schuldig te maken. De apostelen vertelden alleen maar de waarheid, zodat de mensen tot geloof konden komen. Ze waren niet tegen de religieuze leiders.

De schuldige partij denkt altijd dat iedereen erop uit is om hun zonde te ontmaskeren en schiet in de verdediging. Als je een steen in een troep honden gooit, dan is de hond die het hardste blaft de hond die geraakt is. Op dezelfde manier zijn degenen die het luidste klagen over de verkondiging van Jezus degenen die door de boodschap worden veroordeeld. Hun heftige tegenstand is eigenlijk een teken dat de boodschap is overgekomen.

² *Luc. 6:13 En toen het dag geworden was, riep Hij zijn discipelen tot Zich en koos er twaalf uit, die Hij ook apostelen noemde.*

Opmerking 2 bij Luc. 6:13: Het Griekse woord voor "apostelen" is "apostolos" wat letterlijk betekent: "iemand die wordt uitgezonden". Deze twaalf waren aangesteld (Marc. 3:14) en door onze Heer Jezus zelf uitgezonden. De voorwaarden voor de vervanging van de apostel Judas Iskariot werd in Hand. 1:21-22 door Petrus gegeven. Omdat Petrus het belang benadrukte dat deze nieuwe apostel zich al de tijd dat de Here Jezus bij hen in- en uitgegaan was bij hen aangesloten moest zijn geweest, is dit uitgelegd alsof een apostel alleen maar iemand kan zijn die bij Jezus was tijdens Zijn aardse bediening.

De apostel Paulus was echter niet onder de discipelen van Jezus tijdens Zijn aardse bediening. En van de andere apostelen die in de Schrift worden genoemd (zie opmerking 1 bij Marc. 3:14) werd nooit vermeld dat ze tijdens de aardse bediening van Jezus bij Hem waren gezien. Paulus scheen meer nadruk te leggen op de bovennatuurlijke manifestatie van Gods kracht als een teken van apostelschap (2 Kor. 12:12). In Efeze 4:11 staat dat Jezus "zowel apostelen als profeten, zowel evangelisten als herders en leraars" heeft gegeven. Net zo zeker als er tegenwoordig evangelisten, herders en leraars zijn, zijn er ook apostelen en profeten.

³ *Hand. 16:1-2 En hij kwam ook te Derbe en te Lystra. En zie, er was daar een zeker discipel, genaamd Timoteüs, de zoon van een gelovige Joodse vrouw, maar van een Griekse vader, 2 en hij stond goed bekend bij de broeders van Lystra en Ikonium.*

⁴ *Hand. 13:51 Doch zij schudden het stof van hun voeten af tegen hen en gingen naar Ikonium;*

Opmerking 3 bij Handelingen 13:51: Ikonium was een belangrijke stad in de provincie Galatië. Paulus bezocht deze stad op zijn eerste zendingsreis (hier – 14:5, 21), zijn tweede (16:1-4) en zijn derde (18:23). Paulus sprak daar een lange tijd vrijmoedig in de synagoge (14:3) en zag dat een menigte Joden en heidenen werden bekeerd (14:1). Paulus en Barnabas verrichtten daar vele tekenen en wonderen (14:3) en toch moesten ze wegens vervolging de stad ontvluchten (14:5-6).

⁵ *Hand. 20:4 En Sopater, de zoon van Pyrrus, uit Berea, en van de Tessalonicenzen Aristarchus en Secundus, en Gajus uit Derbe en Timoteüs, en uit Asia Tychikus en Trofimus, vergezelden hem.*

⁶ *Hand. 2:9 Parten, Meden, Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kapadocië, Pontus en Asia,*

Opmerking 15 bij Handelingen 2:9: Kapadocië, Pontus, Asia, Frygië en Pamfylië waren allemaal gebieden in Klein Azië, ten noorden en noordwesten van Israël.

⁷ *Hand. 6:9 Doch er stonden sommigen op van hen, die waren van de zogenaamde synagoge der Libertijnen, der Cyreneërs en der Alexandrijnen en van de Joden uit Cilicië en Asia en redetwistten met Stefanus.*

Opmerking 5 bij Handelingen 6:9: Cilicië was een zuidoostelijke provincie van Klein-Azië met als voornaamste plaats Tarsus, de geboorteplaats van Saulus.

⁸ *Hand. 3:16 En op het geloof in zijn naam heeft zijn naam deze, die gij ziet en kent, sterk gemaakt; en het geloof door Hem heeft hem dit volkomen herstel gegeven in u aller tegenwoordigheid.*

Opmerking 5 bij Handelingen 3:16: Petrus maakt hier zeer duidelijk dat de man die genezen was geloof had. De ontvanger van een wonder moet ook altijd een bepaalde mate van geloof hebben (zie opmerking 2 bij Lucas 7:13).

⁹ *Luc. 7:13 En toen de Here haar zag, werd Hij met ontferming over haar bewogen en Hij zei tot haar: Ween niet.*

Opmerking 2 bij Lucas 7:13: Dit voorbeeld van de zoon van de weduwe die uit de dood werd opgewekt wordt vaak gebruikt om aan te tonen dat Jezus veel wonderen deed door alleen Zijn geloof en zonder geloof van degene die het wonder ontving. Marcus 6:5-6 laat echter zien dat Jezus vanwege het ongeloof van de mensen in zijn vaderstad geen enkele kracht kon doen (en niet dat Hij het niet wilde doen). Veel teksten tonen aan dat er geloof aanwezig moet zijn om van God te ontvangen (Marcus 11:23-24; Jac. 1:5-7).

Wat voor geloof was dan bij deze gebeurtenis aanwezig? Ten eerste reageerde de moeder van de jongen in geloof op Jezus. Dat deze vrouw Jezus toestond om de begrafenisstoet te onderbreken en haar te vertellen op te houden met huilen moet gezien worden als een positieve reactie. Deze mensen waren niet veel anders dan de rouwklagers bij begrafenissen in deze tijd. Als deze vrouw zich verzet had tegen de inmenging van Jezus, dan zou de menigte uit medelijden haar kant hebben gekozen, maar geen van dit soort reacties werd beschreven. Jezus had volledige controle.

Ten tweede kan niet bewezen worden dat iemand die dood is geen keuze heeft in wat er gebeurt. Vanuit ons gezichtspunt kan dat vanzelfsprekend zijn, maar de Schriften vermelden dat niet. Als iemand ophoudt te bestaan, dan verlaat hij gewoon zijn lichaam. Deze persoon is dan nog steeds zeer levend (zie opmerking 14 bij Joh. 5:28). Veel mensen die uit de dood zijn opgewekt hebben verteld dat ze een keuze hadden of ze wel of niet weer in hun lichaam terug wilden gaan. Hoewel dit uitgangspunt niet door de Schrift bevestigd kan worden, kan het ook niet door de Schrift worden uitgesloten.

In ieder geval moest er een bepaalde mate van geloof aanwezig zijn geweest in ofwel de persoon die het wonder ontving, of iemand die voorbede deed (in dit geval de moeder), om het met de rest van de Schrift te laten overeenkomen. Veel mensen zijn hun wonderen misgelopen omdat zij geen kracht in zich hadden werken (Ef. 3:20).

¹⁰ *Marc. 6:5 En Hij kon daar geen enkele kracht doen; alleen genas Hij enige zieken door handoplegging.*

Opmerking 2 bij Marcus 6:5: Dit vers zegt dat Jezus geen enkele kracht kon doen (en niet dat Hij het niet wilde doen), wat aantoont dat Hij door "hun ongeloof" verhinderd was om te doen wat Hij wilde doen (Matt. 13:58). God kan alleen maar werken als er enige mate van geloof aanwezig is bij de persoon die het wonder ontvangt (zie opmerking 2 bij Luc. 7:13, opmerking 1 bij Lucas 8:45 en opmerkingen 1 en 2 bij Lucas 8:50). Het is niet Gods wil dat iemand verloren gaat (Joh. 3:17 + 2 Petr. 3:9), maar veel mensen gaan wegens hun ongeloof verloren. Evenzo is het Gods wil dat we allemaal genezen zullen zijn (3 Joh. 2 en zie opmerkingen 1 en 2 bij Matt. 8:16), maar niet iedereen is genezen omdat ons geloof tekort schiet (Heb. 4:2). Het is een vergissing om aan te nemen dat al wat God wil ook automatisch zal gebeuren. Wij spelen een rol in het ontvangen van God. Als Jezus, die geen beperkingen had, vanwege het ongeloof van de mensen niet al de krachtige werken kon doen die Hij wenste te doen, dan moeten wij al helemaal rekening houden met het niveau van het geloof van de mensen die wij bedienen. Dit is de reden waarom Jezus zich afzonderde als hij bepaalde wonderen deed (zie opmerking 2 bij Lucas 8:51).

Vergelijk dit ook met Deuteronomium 7:17 waar de Heer de Israëlieten vertelde dat als zij in hun hart twijfelden, Hij niet Zijn beloften aan hen kon uitvoeren (Num. 33:53) om de volkeren uit het beloofde land te verdrijven.

¹¹ *Joh. 5:8 Jezus zei tot hem: Sta op, neem uw matras op en wandel.*

Jesus saith unto him, Rise, take up thy bed, and walk.

Opmerking 4 bij Joh. 5:8: Jezus gebod deze man om iets te doen wat in het natuurlijke volkomen onmogelijk voor hem was. Zelfs al zou hij emotioneel of fysiek iets hebben gevoeld, dan was er nog steeds geen rationele reden waarom hij in staat zou kunnen zijn om zijn matras op te nemen en te gaan wandelen. Voor deze man was het opstaan en wandelen een absolute geloofsdaad (Jak. 2:17), en dat is nu net waarom Jezus deze man vertelde om het te doen. Meestal hadden de mensen al een stap in geloof genomen om naar Jezus te komen voor genezing. Maar in dit geval benaderde Jezus deze man en er was geen geloofsdaad van de kant van de man geweest. Daarom was het noodzakelijk dat Jezus enige mate van reactie in het geloof van de man aanwakkerde. Genezing komt niet zonder een of andere uiting van geloof van de kant van degene die genezing ontvangt (Marc. 6:5-6). Daarom vertelde Jezus vaak aan de mensen aan wie Hij genezing toediende om iets te doen (Matt. 12:9-14; Luc. 7:11-17; 17:12-19; Joh. 9; 11:39-41).

¹² *Marc. 3:5 En nadat Hij hen, zeer bedroefd over de verharding van hun hart, rondom Zich met toorn had aangezien, zei Hij tot de mens: Streck uw hand uit! En hij strekte haar uit en zijn hand werd weder gezond.*

¹³ *Gen. 37:34 En Jakob scheurde zijn mantel, deed een rouwgewaad om zijn heupen en treurde lange tijd over zijn zoon.*

¹⁴ *Gen. 44:13 Toen scheurden zij hun klederen, en ieder van hen belaadde zijn ezel en zij keerden terug naar de stad.*

¹⁵ Num. 14:6 En Jozua, de zoon van Nun, en Kaleb, de zoon van Jefunne, die behoorden tot degenen die het land verspied hadden, scheurden hun klederen.

¹⁶ Jozua 7:6 En Jozua scheurde zijn klederen en wierp zich op zijn aangezicht ter aarde voor de ark des HEREN tot aan de avond, hij en de oudsten van Israël, terwijl zij zich stof op het hoofd strooiden.
2 Sam. 1:11 Toen greep David zijn klederen en scheurde ze; en alle mannen die bij hem waren, evenzo.
1 Kon. 21:27 Zodra Achab deze woorden hoorde, scheurde hij zijn klederen, deed een rouwgewaad om zijn lichaam en vastte; ja, hij legde zich in rouwgewaad te ruste en liep met lome tred.
2 Kon. 2:12 En Elisa zag het en riep uit: Mijn vader, mijn vader! Wagens en ruiters van Israël! En hij zag hem niet meer. Toen greep hij zijn klederen en scheurde ze in twee stukken.
2 Kon. 19:1 Zodra koning Hizkia deze hoorde, scheurde hij zijn klederen, bedekte zich met een rouwgewaad en ging het huis des HEREN binnen.
Ezra 9:3 Toen ik dit vernam, scheurde ik mijn kleed en mijn mantel, trok de haren uit mijn hoofd en uit mijn baard, en zat verbijsterd neer.
Ester 4:1 Toen Mordekai vernam al wat er gebeurd was, verscheurde Mordekai zijn klederen, hulde zich in zak en as en ging door het midden van de stad, terwijl hij luid en bitter jammerde.
Job 1:20 Toen stond Job op, scheurde zijn mantel en schoor zijn hoofd; daarop wierp hij zich ter aarde, boog zich neer.

¹⁷ Matt. 26:65 Toen scheurde de hogepriester zijn klederen en zei: Hij heeft God gelasterd! Waartoe hebben wij nog getuigen nodig? Zie, nu hebt gij de godslastering gehoord. Wat dunkt u?
Marc. 14:63 De hogepriester scheurde zijn klederen en zei: Waartoe hebben wij nog getuigen nodig?

¹⁸ Lev. 13:45 De klederen van de melaatse, die door de plaag getroffen is, zullen gescheurd zijn, zijn hoofdhaar zal hij los laten hangen en de bovenlip bedekken en roepen: Onrein, onrein!

¹⁹ Rom. 1:25 Zij immers hadden de waarheid Gods vervangen door de leugen en het schepsel vereerd en gediend boven de Schepper, die te prijzen is tot in eeuwigheid. Amen.

²⁰ Matt. 21:8-9 En het merendeel der schare spreidde hun klederen op de weg, anderen sloegen takken van de bomen en spreidden die op de weg. En de scharen, die vóór Hem uit gingen en die volgden, riepen, zeggende: Hosanna de Zoon van David, gezegend Hij, die komt in de naam des Heren; Hosanna in de hoogste hemelen!
Marc. 11:9-10 En die voorgingen en die volgden riepen: Hosanna! Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren; gezegend het komende rijk van onze vader David; Hosanna in de hoogste hemelen!
Luc. 19:37-38 Toen Hij reeds dichterbij kwam, aan de glooiing van de Olijfberg, begon de gehele menigte der discipelen vol blijdschap God te prijzen, met luider stem, om al de krachten, die zij gezien hadden, en zij zeiden: Gezegend Hij, die komt, de Koning, in de naam des Heren; in de hemel vrede en ere in de hoogste hemelen.
Joh. 12:13 De volgende dag, toen de grote menigte, die voor het feest gekomen was, hoorde, dat Jezus naar Jeruzalem kwam, namen zij palmtakken, gingen uit Hem tegemoet, en riepen: Hosanna, gezegend Hij, die komt in de naam des Heren! en: De koning van Israël!

²¹ Matt. 27:20-23 Maar de overpriesters en de oudsten overreedden de scharen, dat zij om Barabbas zouden vragen, maar Jezus zouden laten ter dood brengen. De stadhouder antwoordde en zei tot hen: Wie van die twee wilt gij, dat ik u loslaat? Zij zeiden: Barabbas. Pilatus zei tot hen: Wat moet ik dan doen met Jezus, die Christus genoemd wordt? Zij zeiden allen: Hij moet gekruisigd worden! Hij zei: Wat heeft Hij dan toch voor kwaad gedaan? Zij schreeuwden des te meer: Hij moet gekruisigd worden!
Marc. 15:11-14 Doch de overpriesters zetten de schare op, dat hij hun liever Barabbas zou loslaten. Pilatus antwoordde en zei wederom tot hen: Wat moet ik dan doen met Hem, die gij de Koning der Joden noemt? En zij schreeuwden wederom: Kruisig Hem! Pilatus zei tot hen: Wat heeft Hij dan voor kwaad gedaan? Zij schreeuwden des te meer: Kruisig Hem!
Luc. 23:18-23 Maar zij schreeuwden als één man, zeggende: Weg met Hem, laat ons Barabbas los! En deze was wegens een oproer, dat in de stad was voorgevallen, en een doodslag gevangengezet. Doch Pilatus richtte zich wederom met luider stem tot hen, omdat hij Jezus wenste los te laten. Maar zij riepen terug en zeiden: Kruisig Hem, kruisig Hem! Hij zei voor de derde maal tot hen: Wat heeft deze dan toch voor kwaad gedaan? Ik heb niets in Hem gevonden, waarop de doodstraf staat. Ik zal Hem dus geselen en dan loslaten! Maar zij drongen aan en eisten onder luid geschreeuw, dat Hij gekruisigd zou worden, en hun geschreeuw werd al sterker.

Joh. 19:12-15 Van toen af trachtte Pilatus Hem los te laten, maar de Joden schreeuwden en zeiden: Indien gij deze loslaat, zijt gij geen vriend van de keizer; een ieder, die zich koning maakt, verzet zich tegen de keizer. Pilatus dan hoorde deze woorden en hij liet Jezus naar buiten brengen en zette zich op de rechterstoel, op de plaats, genaamd Litostratos, in het Hebreeuws Gabbata. En het was Voorbereiding voor het Pascha, ongeveer het zesde uur, en hij zei tot de Joden: Zie, uw koning! Zij dan schreeuwden: Weg met Hem! Weg met Hem! Kruisig Hem! Pilatus zei tot hen: Moet ik uw koning kruisigen? De overpriesters antwoordden: Wij hebben geen koning, alleen de keizer!

²² Lev. 20:2 Tot de Israëlieten zult gij zeggen: Iedere Israëliet en iedere vreemdeling, die in Israël vertoeft, die van zijn kinderen aan de Moloch geeft, zal zeker ter dood gebracht worden: het volk des lands zal hem stenigen.

Lev. 24:14 Breng de vloeker buiten de legerplaats, en allen die het gehoord hebben, zullen hun handen op zijn hoofd leggen, daarna zal de gehele vergadering hem stenigen.

²³ 1 Kon. 21:13 Daarop kwamen de twee mannen, nietswaardige lieden, gingen tegenover hem zitten, en deze nietswaardige lieden getuigden van Nabot ten overstaan van het volk aldus: Nabot heeft God en de koning vaarwel gezegd. Toen voerden zij hem buiten de stad en wierpen stenen op hem, zodat hij stierf. Luc. 4:29 Zij stonden op en wierpen Hem de stad uit en voerden Hem tot aan de rand van de berg, waarop hun stad gebouwd was, om Hem van de steilte te storten.

Hand. 7:58 en zij wierpen hem de stad uit en stenigden hem. En de getuigen legden hun mantels af aan de voeten van een jonge man, Saulus genaamd.

²⁴ 2 Kor. 11:25 driemaal ben ik met de roede gezeseld, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een etmaal heb ik doorgebracht in volle zee.

²⁵ Gal. 4:13-15 Ja, gij weet, dat ik aan u de eerste maal, omdat ik ziek geworden was, het evangelie verkondigd heb, en toch hebt gij de verzoeking, die er voor u in mijn lichamelijke toestand gelegen was, niet als iets verachtelijks beschouwd of er tegen gespuwd, maar gij hebt mij ontvangen als een bode Gods, (ja), als Christus Jezus. Gij hebt u toen gelukkig geprezen; wat is daarvan over? Want ik kan van u getuigen, dat gij, ware het mogelijk geweest, uw ogen uitgerukt en ze mij gegeven zoudt hebben.

²⁶ Gal. 6:17 Overigens valle niemand mij lastig, want ik draag de littekenen van Jezus in mijn lichaam.

²⁷ *Hand. 13:13 Paulus en die met hem waren, voeren af van Pafos en kwamen te Perge in Pamfylië; maar Johannes scheidde zich van hen af en keerde weder naar Jeruzalem.*

Opmerking 2 bij Handelingen 13:13: Pamfylië was een Romeinse provincie in Klein-Azië aan de noordkust van de Middellandse Zee. Het werd in het westen begrensd door Lycië, in het noorden door Pisidië, in het oosten door Cilicië en in het zuiden door de Middellandse Zee. De twee belangrijkste steden waren Perge (zie opmerking 1 bij dit vers) en Attalia.

²⁸ Hand. 13:12 Toen de landvoogd zag, wat er gebeurd was, kwam hij tot geloof, zeer getroffen door de leer des Heren.

²⁹ Hand. 13:43 En na het uitgaan van de synagoge, volgden vele van de Joden en de vereerders van God, die Jodengenoten waren, Paulus en Barnabas, die dan ook tot hen spraken en bij hen aandrongen om te blijven bij de genade Gods.

Hand. 13:48-49 Toen nu de heidenen dit hoorden, verblijdden zij zich en verheerlijkten het woord des Heren; en allen, die bestemd waren ten eeuwigen leven, kwamen tot geloof; en het woord des Heren verbreidde zich door het gehele land.

Hand. 14:4 Maar er ontstond verdeeldheid onder het volk in de stad: sommigen waren voor de Joden, anderen voor de apostelen.

Hand. 14:21-23 En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en er verscheidene discipelen gemaakt hadden, keerden zij terug naar Lystra, Ikonium en Antiochië, om de zielen der discipelen te versterken en hen te vermanen om te blijven bij het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten binnengaan. En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten de Here op, in wie zij geloofd hadden.

³⁰ Hand. 13:5 en te Salamis gekomen, verkondigden zij het woord Gods in de synagogen der Joden; en zij hadden ook Johannes tot helper.

Hand. 13:44 En de volgende sabbat kwam bijna de gehele stad bijeen om het woord Gods te horen.

Hand. 14:1 En het geschiedde evenzo te Ikonium, dat zij in de synagoge der Joden gingen en zo spraken, dat er een grote menigte, zowel van Joden als van Grieken, tot het geloof kwam.

³¹ *Hand. 13:14 Doch zelf gingen zij van Perge verder en kwamen te Antiochië in Pisidië, en op de sabbatdag in de synagoge gegaan zijnde, namen zij plaats.*

Opmerking 2 bij Handelingen 13:14: Dit is de tweede keer dat de Schrift vermeldt dat Paulus en Barnabas de Joodse synagogen binnengingen om het evangelie te prediken (de eerste keer was in Handelingen 13:5). Dit was de normale methode van Paulus om het evangelie in deze streken te brengen (Iconium – Handelingen 14:1; Tessalonica – 17:1; Berea – 17:10; Athene – 17:16-17; Korinte – 18:4; Efeze – 18:19; 19:8). Het is zelfs zo dat in Handelingen 17:2 staat “zoals hij gewoon was”.

Dit is met name interessant als je beseft dat de Heer al twee keer aan Paulus had verteld dat hij uitverkoren was om als apostel naar de heidenen te gaan (Hand. 9:15-16 en 22:14-15). Ook gebeurde het twee keer dat toen Paulus in de Joodse synagogen was en de Joden zijn boodschap van Christus als de Messias verwierpen, Paulus duidelijk zei dat hij vanaf die tijd het evangelie naar de heidenen zou brengen (Hand. 13:46 en Hand. 18:6). Toch ging hij in beide gevallen terug naar de synagogen om Jezus als de Christus te verkondigen. Weliswaar gingen de heidenen die de ware God zochten naar de Joodse synagogen (Hand. 13:47; 14:1; 17:4; 17:12; 18:4), maar de meeste heidenen waren niet in de synagogen.

De motieven van Paulus om dit te doen worden in de Schrift niet uitgelegd. Het is wel zo dat deze heidenen die naar de synagogen gingen de ware en levende God van de Joden zochten en van de heidenen in deze steden waarschijnlijk het gevoeligst waren voor de boodschap van het evangelie. Daarom was dit voor Paulus een logische plaats om te beginnen. Vanwege Paulus' eigen verklaringen hoe hij ernaar verlangde dat de Joden gered zouden worden (Rom. 9:1-3) en zijn handelingen om de Joden in Jeruzalem te kalmeren (Hand. 21:20-26) lijkt het er echter op dat Paulus zijn bediening nooit tot alleen de heidenen beperkte, maar ook altijd probeerde om de Joden met de boodschap van het evangelie te bereiken.

³² Hand. 14:8-10 En er woonde te Lystra een man, die geen macht had over zijn voeten, verlamd van de schoot zijner moeder aan, die nooit had kunnen lopen. Deze man luisterde naar Paulus, wanneer hij sprak, en Paulus keek hem scherp aan en zag, dat hij geloof had om genezing te vinden, en hij zei met luider stem: Ga recht op uw voeten staan! En hij sprong overeind en liep heen en weer. Hand. 14:3 verkeerden daar dan geruime tijd, vrijmoedig sprekende in vertrouwen op de Here, die getuigenis gaf aan het woord zijner genade en tekenen en wonderen door hun handen deed geschieden.

³³ Hand. 13:10-12 Zoon des duivels, vol van allerlei list en streken, vijand van alle gerechtigheid, zult gij niet ophouden de rechte wegen des Heren te verdraaien? En nu, zie, de hand des Heren keert zich tegen u, en gij zult een tijd lang blind zijn en de zon niet zien. En terstond viel op hem donkerheid en duisternis, en rondastende zocht hij iemand om hem bij de hand te leiden. Toen de landvoogd zag, wat er gebeurd was, kwam hij tot geloof, zeer getroffen door de leer des Heren.

³⁴ Hand. 13:45 Doch toen de Joden de scharen zagen, werden zij vervuld met nijd en spraken, lasterende, tegen hetgeen door Paulus gezegd werd. Hand. 13: 50 Maar de Joden stookten de aanzienlijke vrouwen, die God vereerden, en de voornaamsten der stad op, en zij verwekten een vervolging tegen Paulus en Barnabas en dreven hen uit hun gebied. Hand. 14:1 En het geschiedde evenzo te Ikonium, dat zij in de synagoge der Joden gingen en zo spraken, dat er een grote menigte, zowel van Joden als van Grieken, tot het geloof kwam. Hand. 14:19-20 Maar er kwamen Joden van Antiochië en Ikonium en zij praatten de scharen om en stenigden Paulus en sleepten hem de stad uit, menende, dat hij dood was. Doch toen de discipelen hem omringd hadden, stond hij op en ging de stad binnen. En de volgende dag vertrok hij met Barnabas naar Derbe.

³⁵ Hand. 14:23 En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten de Here op, in wie zij geloofd hadden.

³⁶ Gal. 3:1-3 O, onverstandige Galaten, wie heeft u betoverd, wie Jezus Christus toch als gekruisigde voor de ogen geschilderd is? Dit alleen zou ik van u willen weten: Hebt gij de Geest ontvangen ten gevolge van werken der wet, of van de prediking van het geloof? Zijt gij zó onverstandig? Gij zijt begonnen met de Geest, eindigt gij nu met het vlees?

Gal. 5:1-5 Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn, heeft Christus ons vrijgemaakt. Houdt dus stand en laat u niet weder een slavenjuk opleggen. Zie, ik, Paulus, zeg u: indien gij u laat besnijden, zal Christus u geen nut doen. Nogmaals betuig ik aan ieder, die zich laat besnijden, dat hij verplicht is de gehele wet na te komen. Gij zijt los van Christus, als gij door de wet gerechtigheid verwacht; buiten de genade staat gij. Wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de gerechtigheid, waarop wij hopen.

³⁷ Matt. 8:5-13 Toen Hij nu Kafarnaüm binnenging, kwam een hoofdman tot Hem met een bede, en zei: Here, mijn knecht ligt thuis, verlamd, met hevige pijn. Hij zei tot hem: Zal Ik komen en hem genezen? Doch de hoofdman antwoordde en zei: Here, ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak komt, maar spreek slechts een woord en mijn knecht zal herstellen. Want ik ben zelf een ondergeschikte met soldaten onder mij, en ik zeg tot de één: Ga heen, en hij gaat heen, en tot een ander: Kom, en hij komt, en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het. Toen Jezus dit hoorde, verwonderde Hij Zich en zei tot hen, die Hem volgden: Voorwaar, zeg Ik u, bij niemand in Israël heb Ik een zó groot geloof gevonden! Ik zeg u, dat er velen zullen komen van oost en west en zullen aanliggen met Abraham en Isaak en Jakob in het Koninkrijk der hemelen; maar de kinderen van het Koninkrijk zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; daar zal het geweest zijn en het tandengeknars. En Jezus zei tot de hoofdman: Ga heen, u geschiede naar uw geloof. En de knecht genas, juist op dat uur.

Luc. 7:1-10 Nadat Hij al zijn woorden ten aanhoren van het volk voleindigd had, ging Hij Kafarnaüm binnen. Een slaaf nu van een hoofdman, die deze op hoge prijs stelde, was ernstig ongesteld en lag op sterven. Toen hij van Jezus hoorde, zond hij enige oudsten der Joden tot Hem met het verzoek te komen en zijn slaaf in het leven te behouden. Zij kwamen dan tot Jezus en drongen zeer bij Hem aan, want, zeiden zij, hij is waard, dat Gij dit voor hem doet; want hij heeft ons volk lief en onze synagoge heeft hij gebouwd. En Jezus ging met hen mede. Toen Hij niet ver meer van het huis was, zond de hoofdman vrienden om tot Hem te zeggen: Here, doe geen moeite, want ik ben niet waard, dat Gij onder mijn dak komt; daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht tot U te komen, maar spreek (slechts) een woord en mijn knecht moet herstellen. Want ik neem zelf een ondergeschikte plaats in met soldaten onder mij, en ik zeg tot de een: Ga heen, en hij gaat heen, en tot een ander: Kom, en hij komt, en tot mijn slaaf: Doe dit, en hij doet het. Toen Jezus dit hoorde, verwonderde Hij Zich over hem, en Zich kerende tot de schare, die Hem volgde, sprak Hij: Ik zeg u, zelfs in Israël heb Ik een zó groot geloof niet gevonden! En toen zij, die gezonden waren, terugkwamen in het huis, vonden zij de slaaf gezond.

³⁸ Matt. 15:21-28 En Jezus ging vandaar en trok Zich terug naar de omgeving van Tyrus en Sidon. En zie, een Kananese vrouw uit dat gebied kwam en riep: Heb medelijden met mij, Here, Zoon van David, mijn dochter is deerlijk bezeten. Hij echter antwoordde haar geen woord, en zijn discipelen kwamen bij Hem en vroegen Hem, zeggende: Zend haar weg, want zij roept ons na. Hij echter antwoordde en zei: Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls. Maar zij kwam en viel voor Hem neer en zei: Here, help mij! Hij echter antwoordde en zei: Het is niet goed het brood der kinderen te nemen en het de honden voor te werpen. Maar zij zei: Zeker, Here, ook de honden eten immers van de kruimels, die van de tafel van hun meesters vallen. Toen antwoordde Jezus en zei tot haar: O, vrouw, groot is uw geloof, u geschiede gelijk gij wenst! En haar dochter was genezen van dat ogenblik af.

Marc. 7:24-30 En Hij stond op en vertrok vandaar naar het gebied van Tyrus. En toen Hij een huis was binnengegaan, wilde Hij niet, dat iemand het wist; maar Hij kon niet verborgen blijven. Want terstond hoorde van Hem een vrouw, wier dochttertje een onreine geest had; en zij kwam tot Hem en viel Hem te voet. Deze vrouw was een Griekse, een Syrofenicische van geboorte. En zij vroeg Hem de boze geest uit haar dochter te drijven. En Hij zei tot haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden want het is niet goed het brood der kinderen te nemen en het de honden voor te werpen. Doch zij antwoordde en zei tot Hem: Zeker, Here, de honden eten immers ook onder de tafel van de kruimels der kinderen. En Hij zei tot haar: Om dit woord, ga heen, de boze geest is uit uw dochter gevaren. En toen zij naar huis gegaan was, vond zij het kind te bed liggen en de boze geest uitgevaren.

³⁹ Matt. 15:24 Hij echter antwoordde en zei: Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls.

⁴⁰ *Joh. 12:23 Maar Jezus antwoordde hun en zei: De ure is gekomen, dat de Zoon des mensen moet verheerlijkt worden.*

Opmerking 1 bij Joh. 12:23: Filippus en Andreas hadden net aan Jezus de boodschap overgebracht dat zekere Grieken en heidenen (zie opmerking 45 bij Matt. 6:32) Hem zochten op het feest (Joh. 12:20-22). Zijn volgende opmerkingen werden gemaakt als antwoord aan deze heidenen.

De Schriften profeteerden dat Christus ook aan de heidenen gegeven zou worden (zie opmerking 2 bij Luc. 2:32). Jezus zei echter "Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls" (Matt. 10:5,23; 15:24; Joh. 1:11; Rom. 15:8). Dit laat zien dat de aardse bediening van Jezus voor de Joden was en dat na Zijn dood en opstanding het geloof ook zou openstaan voor de heidenen.

Hij had andere heidenen bediend (voorbeelden: de Romeinse hoofdman en zijn dienaar – Matt. 8:5-13; Luc. 7:1-10, en de syrofenicische vrouw en haar dochter – Matt. 15:21-28; Marc. 7:24-30), maar dit is de eerste keer dat de heidenen speciaal Hem als Persoon zochten in plaats van wat Hij kon doen. Kennelijk was dit een extra teken voor Jezus dat Zijn tijd was gekomen en dat Hij niet langer Zijn bediening tot alleen maar de Joden kon beperken. Daarom maakte Hij zijn opmerkingen over Zijn dood en verheerlijking (verzen 24-28), die de scheidingsmuur tussen de Joden en de heidenen doormidden zouden breken (Ef. 2:11-22).

⁴¹ Hand. 8:26-29 En een engel des Heren sprak tot Filippus en zei: Sta op en ga tegen de middag de weg op, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza. Deze is eenzaam. En hij stond op en ging. En zie, een Ethiopiër, een kamerling, een rijksgrote van Kandake, de koningin der Ethiopiërs, haar opperschatbewaarder, was naar Jeruzalem gegaan om te aanbidden; en hij was op de terugweg en las, in zijn wagen gezeten, de profeet Jesaja. En de Geest zei tot Filippus: Treed toe en voeg u bij deze wagen.

⁴² Hand. 10:1-6 En er was te Caesarea iemand, genaamd Cornelius, een hoofdman van de zogenaamde Italiaanse afdeling, een godvruchtig man, een vereerder van God met zijn gehele huis, die vele aalmoezen aan het volk gaf en geregeld tot God bad. Hij zag in een gezicht, omstreeks het negende uur van de dag, duidelijk een engel Gods bij zich binnenkomen en tot hem zeggen: Cornelius! Hij staarde hem aan en werd zeer bevreesd en zei: Wat is er, heer! En hij zei tot hem: Uw gebeden en uw aalmoezen zijn voor God in gedachtenis gekomen. En nu, zend mannen naar Joppe en nodig een zekere Simon uit, die bijgenaamd wordt Petrus: deze is de gast van een Simon, een leerlooier, wiens huis bij de zee ligt.

⁴³ Hand. 11:1-4 De apostelen nu en de broeders in Judea hoorden, dat ook de heidenen het woord Gods aangenomen hadden. En toen Petrus naar Jeruzalem gegaan was, verschilden zij, die uit de besnijdenis waren, met hem van mening, en zij zeiden: Gij zijt binnengegaan bij onbesnedenen en hebt met hen gegeten. Maar Petrus begon hun alles in geregelde orde uiteen te zetten
Hand. 11:18 En toen zij dit gehoord hadden, kwamen zij tot rust en verheerlijkten God, zeggende: Zo heeft dan God ook de heidenen de bekering ten leven geschonken.

⁴⁴ Hand. 11:20-21 Doch er waren onder hen enige Cyprische en Cyreense mannen, die, te Antiochië gekomen, ook tot de Grieken spraken en hun de Here Jezus predikten. En de hand des Heren was met hen, en een groot aantal kwam tot het geloof en bekeerde zich tot de Here.

⁴⁵ Hand. 15:6 En de apostelen en de oudsten vergaderden om deze aangelegenheid te overwegen.

⁴⁶ Hand. 15:4 En te Jeruzalem aangekomen, werden zij door de gemeente, de apostelen en de oudsten ontvangen en vermeldde al wat God met hen gedaan had.
Hand. 15:12 En de gehele vergadering werd stil en zij hoorden Barnabas en Paulus verhalen wat al tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had.
Hand. 15:7-11 En toen daarover veel verschil van mening rees, stond Petrus op en zei tot hen: Mannen broeders, gij weet, dat God van de aanvang af mij onder u heeft verkoren, opdat door mijn mond de heidenen het woord van het evangelie zouden horen en geloven. En God, die de harten kent, heeft getuigd door hun de heilige Geest te geven evenals ook aan ons, zonder enig onderscheid te maken tussen ons en hen, door het geloof hun hart reinigende. Nu dan, wat stelt gij God op de proef door een juk op de hals der discipelen te leggen, dat noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen? Maar door de genade van de Here Jezus geloven wij behouden te worden op dezelfde wijze als zij.

⁴⁷ Rom. 11:13 Ik spreek tot u, heidenen. Juist omdat ik apostel der heidenen ben, acht ik dit de heerlijkheid van mijn bediening.

Gal. 1:7-8 en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien. Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, [u] een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt!

⁴⁸ Hand. 11:1-2 De apostelen nu en de broeders in Judea hoorden, dat ook de heidenen het woord Gods aangenomen hadden. En toen Petrus naar Jeruzalem gegaan was, verschilden zij, die uit de besnijdenis waren, met hem van mening.

⁴⁹ Gen. 17:9-14 Voorts zei God tot Abraham: En wat u aangaat, gij zult mijn verbond houden, gij en uw nageslacht, in hun geslachten. Dit is mijn verbond, dat gij zult houden tussen Mij en u en uw nageslacht: dat bij u al wat mannelijk is besneden worde; gij zult het vlees van uw voorhuid laten besnijden, en dat zal tot een teken van het verbond zijn tussen Mij en u. Wie acht dagen oud is, zal bij u besneden worden, al wat mannelijk is in uw geslachten: zowel wie in uw huis geboren is, als wie van enige vreemdeling voor geld is gekocht, doch niet van uw nageslacht is. Wie in uw huis geboren is en wie door u voor geld gekocht is, moet voorzeker besneden worden; zo zal mijn verbond in uw vlees zijn tot een eeuwig verbond. En de onbesnedenen, de man namelijk, die het vlees van zijn voorhuid niet laat besnijden, die mens zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten: hij heeft mijn verbond verbroken.

⁵⁰ Rom. 4:9-12 Geldt deze zaligspreking dan de besnedene of ook de onbesnedene? Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot gerechtigheid gerekend. Hoe werd het hem dan toegerekend? Was hij toen besneden of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden. En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend, en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat.

⁵¹ Gen. 17:24-26 En Abraham was negenennegentig jaar oud, toen hij het vlees van zijn voorhuid liet besnijden. En zijn zoon Ismaël was dertien jaar oud, toen hij het vlees van zijn voorhuid liet besnijden. Op diezelfde dag werden Abraham en zijn zoon Ismaël besneden.

⁵² Matt. 23:27-28 Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij gelijkt op gewitte graven, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen vol zijn van doodsbeenderen en allerlei onreinheid. Zo ook gij, van buiten schijnt gij de mensen wel rechtvaardig, doch van binnen zijt gij vol huichelarij en wetsverachting.

⁵³ *Matt. 23:26 Gij blinde Farizeeër, reinig eerst de inhoud van de beker; dan zal hij ook van buiten rein worden.*

Opmerking 21 bij Matt. 23:26: Deze schriftgeleerden en Farizeeërs waren zich alleen maar bewust van uiterlijke daden en ze begrepen niet dat het om de gesteldheid van het hart gaat. Religie (de mens die probeert om God te benaderen) zal in dit opzicht altijd verschillen van Christendom (God die naar de mens komt). "De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Here ziet het hart aan" (1 Sam. 16:7).

Religie houdt zich alleen maar bezig met de daden van mensen omdat het een bediening is van mensen die vleselijk gezind zijn. Waarachtig Christendom gaat rechtstreeks naar iemands hart. Jezus zei dat als we de inhoud van de beker zouden reinigen (d.w.z. onze harten), de buitenkant dan ook rein zou zijn (d.w.z. onze daden). Als bij iemand het hart is veranderd, dan is het onmogelijk dat deze verandering niet in zijn daden zal weerspiegelen (Spr. 23:7; Matt. 12:34).

Eén van de favoriete boodschappen van religie is dat als je maar op de goede manier handelt, jijzelf wel goed zult zijn. Niets kan verder van de waarheid zijn. Je moet wedergeboren zijn (Joh. 3:3-7). En als je wedergeboren bent, dan is heiligheid een nevenproduct en niet de manier om een relatie met God te hebben (Rom. 6:22).

⁵⁴ Gal. 2:11-14 Maar toen Kefas te Antiochië gekomen was, heb ik mij openlijk tegen hem verzet, omdat het ongelijk aan zijn kant was. Want voordat sommigen uit de kring van Jakobus gekomen waren, at hij met de heidenen aan één tafel, maar toen zij kwamen, trok hij zich terug en zonderde zich af uit vrees voor de besnedenen. En [ook] de overige Joden huichelden met hem mede, zodat zelfs Barnabas zich liet medeslepen door hun huichelarij. Maar toen ik zag, dat zij niet de rechte weg bewandelden naar de waarheid van het evangelie, zei ik tot Kefas ten aanhoren van allen: Indien gij, die een Jood zijt, naar heidens en niet naar Joods gebruik leeft, hoe kunt gij dan de heidenen dwingen zich als Joden te gedragen?

⁵⁵ 2 Petr. 3:15-16 en houdt de lankmoedigheid van onze Here voor zaligheid, zoals ook onze geliefde broeder Paulus naar de hem gegeven wijsheid u geschreven heeft, evenals in alle brieven, wanneer hij over deze dingen spreekt. Daarin is een en ander moeilijk te verstaan, wat de onkundige en onstandvastige lieden tot hun eigen verderf verdraaien, evenals trouwens de overige schriften.

⁵⁶ Rom. 3:28 Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet.

⁵⁷ 1 Kor. 16:6 maar dan zal ik mij mogelijk bij u langer ophouden, misschien wel de winter doorbrengen, zodat gij mij kunt voorthelpen, wanneer ik verder reis.

⁵⁸ 2 Kor. 5:17 Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen.

⁵⁹ Rom. 12:2 En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene.

⁶⁰ *Joh. 14:17 de Geest der waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij u en zal in u zijn.*

Opmerking 27 bij Joh. 14:17: De verklaring die Jezus hier geeft dat de wereld de Heilige Geest niet kan ontvangen is erg belangrijk (zie ook opmerking 2 bij Joh. 3:3, eindnoot 13). Dit betekent dat totdat iemand is

wedergeboren hij de Heilige Geest niet kan ontvangen. Ongelovigen kunnen de doop in de Heilige Geest niet ontvangen. Petrus gebruikte dit in Hand. 11:15-17 als een bewijs van verlossing.

⁶¹ Hand. 14:11-13 En toen de scharen zagen, wat Paulus gedaan had, verhieven zij hun stem en zeiden in het Lykaonisch: De goden zijn, in mensengedaante, tot ons neergedaald; en zij noemden Barnabas Zeus en Paulus Hermes, omdat hij het was, die het woord voerde. En de priester van Zeus-voor-de-stad bracht stieren en kransen aan bij het poortgebouw en wilde met de scharen offeren.

Hand. 17:16 En terwijl Paulus te Athene op hen wachtte, werd zijn geest in hem geprikkeld, toen hij zag, dat de stad zo vol afgodsbeelden was.

Hand. 19:23-24 En omstreeks dat tijdstip ontstond er geen geringe opschudding inzake de weg. Want iemand, genaamd Demetrius, een zilversmid, die zilveren Artemistempels vervaardigde, verschaftte aan de mannen van het vak niet weinig inkomsten.

⁶² 1 Kor. 8:4-6 Wat nu het eten van offervlees betreft, wij weten, dat er geen afgod in de wereld bestaat en dat er geen God is dan Eén. Want al zijn er zogenaamde goden, hetzij in de hemel, hetzij op de aarde – en werkelijk zijn er goden in menigte en heren in menigte – voor ons nochtans is er maar één God, de Vader, uit wie alle dingen zijn en tot wie wij zijn, en één Here, Jezus Christus, door wie alle dingen zijn, en wij door Hem.

1 Kor. 10:18-21 Ziet, hoe het gaat bij het Israël naar het vlees: hebben niet zij, die de offers eten, gemeenschap met het altaar? Wat wil ik hiermede dan zeggen? Dat een afgodenoffer iets is, of dat een afgod iets is? Integendeel, dat hun offeren een offeren is aan boze geesten en niet aan God en ik wil niet, dat gij in gemeenschap komt met de boze geesten. Gij kunt niet de beker des Heren drinken en de beker der boze geesten, gij kunt niet aan de tafel des Heren deel hebben en aan de tafel der boze geesten.

⁶³ 1 Tim. 4:2 door de huichelarij van leugensprekers, die in hun eigen geweten gebrandmerkt zijn.

⁶⁴ 1 Kor. 6:18 Vliedt de hoerarij. Elke andere zonde, die een mens doet, gaat buiten zijn eigen lichaam om. Maar door hoerarij bezondigt men zich aan zijn eigen lichaam.

⁶⁵ 1 Kor. 7:2 met het oog op de gevallen van hoerarij moet ieder zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man.

⁶⁶ Lev. 7:26-27 Ook zult gij in al uw woonplaatsen in het geheel geen bloed eten, van gevogelte noch van vee. Alwie enig bloed eet, die zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

Lev. 17:10-11 Ieder van het huis Israëls en van de vreemdelingen, die in hun midden vertoeven, die enig bloed eet – tegen zo iemand, die dat bloed gegeten heeft, zal Ik mijn aangezicht keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien. Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel. Deut. 12:16 alleen het bloed zult gij niet eten, gij zult het op de aarde uitgieten als water.

Deut. 12:23 Houd er echter aan vast, dat gij geen bloed eet, want het bloed is de ziel en gij zult niet de ziel met het vlees eten.

Deut. 15:23 Alleen zijn bloed zult gij niet eten; gij zult het op de aarde uitgieten als water.

⁶⁷ Lev. 17:11 Want de ziel van het vlees is in het bloed en Ik heb het u op het altaar gegeven om verzoening over uw zielen te doen, want het bloed bewerkt verzoening door middel van de ziel.

⁶⁸ Hand. 16:1-3 En hij kwam ook te Derbe en te Lystra. En zie, er was daar een zeker discipel, genaamd Timoteüs, de zoon van een gelovige Joodse vrouw, maar van een Griekse vader, en hij stond goed bekend bij de broeders van Lystra en Ikonium. Paulus wilde, dat deze met hem zou gaan en hij nam hem tot zich en besneed hem ter wille van de Joden in die plaatsen, want iedereen wist, dat zijn vader een Griek was.

Hand. 17:14-15 Doch de broeders lieten toen terstond Paulus vertrekken in de richting van de zee, maar Silas en Timoteüs bleven daar achter. En Paulus' geleiders brachten hem te Athene en vertrokken met de opdracht aan Silas en Timoteüs om zo spoedig mogelijk bij hem te komen.

⁶⁹ Hand. 16:23 en na hun vele slagen gegeven te hebben, wierpen zij hen in de gevangenis met bevel aan de bewaarder hen zorgvuldig te bewaken.

⁷⁰ 2 Kor. 1:19 Immers, de Zoon van God, Christus Jezus, die in uw midden verkondigd is door ons, door mij, door Silvanus en door Timoteüs, was niet: ja en neen, maar in Hem was het: Ja.

⁷¹ 1 Tess. 1:1 Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de gemeente der Tessalonicenzen in God, de Vader, en de Here Jezus Christus: genade zij u en vrede!

2 Tess. 1:1-2 Paulus, Silvanus en Timoteüs aan de gemeente der Tessalonicenzen in God, onze Vader, en de Here Jezus Christus: genade zij u en vrede van God, de Vader, en van de Here Jezus Christus.

⁷² 1 Petr. 5:12 Door Silvanus, die, naar ik meen, voor u een betrouwbaar broeder is, heb ik in het kort geschreven om u te bemoedigen en te betuigen, dat dit de ware genade van God is; daarin moet gij vaststaan.

⁷³ Hand. 16:37 Maar Paulus zei tot hen: Zij hebben ons, hoewel wij Romeinen zijn, zonder vorm van proces in het openbaar gegeseld en in de gevangenis gezet, en willen zij ons er nu ongemerkt uitzetten? Geen sprake van; laten zij zelf komen en ons eruit leiden.

⁷⁴ Hand. 11:19 *Zij dan, die verstrooid werden door de verdrukking, welke in verband met Stefanus plaats vond, trokken verder tot Fenicië, Cyprus en Antiochië toe, zonder tot iemand het woord te spreken dan alleen tot de Joden.*

Opmerking 3 bij Handelingen 11:19: Antiochië was een belangrijke plaats in Syrië. Het was na Rome en Alexandrië de op twee na grootste stad in het Romeinse rijk. Nicolaüs, één van de zeven diakenen (Hand. 6:5) kwam uit Antiochië. De gelovigen die vanwege de vervolging naar Antiochië waren getrokken predikten het evangelie aan de heidenen daar en een groot aantal heidenen werd bekeerd. Barnabas werd vanuit de gemeente in Jeruzalem uitgezonden om de berichten te onderzoeken dat heidenen tot het geloof in Jezus werden bekeerd en hij reisde helemaal naar Antiochië. Nadat hij naar Tarsus was gegaan om Paulus te zoeken, bleven Barnabas en Paulus een groot aantal jaren in Antiochië (Hand. 11:26; 12:25; 13:1; 14:26-28; 15:35) en ze vertrokken voor hun eerste twee zendingsreizen vanuit Antiochië. In Antiochië werden de discipelen voor het eerst Christenen genoemd. Toen Petrus Antiochië bezocht berispte Paulus hem openlijk tegenover de gemeente voor diens schijnheiligheid (Gal. 2:11-14).

⁷⁵ Luc. 1:3 ben ook ik tot het besluit gekomen, na alles van meet aan nauwkeurig te hebben nagegaan, dit in geregelde orde voor u te boek te stellen, hoogedele Teofilus.

⁷⁶ Ps. 37:4 verlustig u in de HERE; dan zal Hij u geven de wensen van uw hart.

⁷⁷ Hand. 14:21-23 En toen zij aan die stad het evangelie verkondigd en er verscheidene discipelen gemaakt hadden, keerden zij terug naar Lystra, Ikonium en Antiochië, om de zielen der discipelen te versterken en hen te vermanen om te blijven bij het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk Gods moeten binnengaan. En nadat zij voor hen in elke gemeente oudsten hadden aangewezen, droegen zij hen onder bidden en vasten de Here op, in wie zij geloofd hadden.

⁷⁸ Matt. 17:4 Petrus antwoordde en zei tot Jezus: Here, het is goed, dat wij hier zijn; indien Gij het wilt, zal ik hier drie tenten opslaan, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een.

Marc. 9:5 En Petrus antwoordde en zei tot Jezus: Rabbi, het is goed, dat wij hier zijn, laten wij drie tenten opslaan, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een.

Luc. 9:33 En het geschiedde, toen dezen van Hem scheidden, dat Petrus tot Jezus zei: Meester, het is goed, dat wij hier zijn, laten wij drie tenten opslaan, voor U een, en voor Mozes een, en voor Elia een; want hij wist niet, wat hij zei.